

1511 99

ІСКРЫ
ІЛЬЛІЧА

№3

ВАЙСКОВАЯ ПЕСЬНЯ

За марамі, за гарамі —
Нам не ў навіну —
Трубы песню заігралі,
Песню пра вайну.

Мусіць, прызвэцца зноў
біцца,
Бы ў дваццаты год:
На савецкія граніцы
Новы йдзе паход.

Генэрал, з ім бандаў
зграя
Вышлі ваяваць.
Над палямі ўжо лятаюць
Крумкачы й крычаць.

Ды ня першы раз нам
біцца,
Нам не прывыкаць.
Мы здалеем ад граніцы
Банды адагнаць.

Будзе ведаць пан
пракляты,
Як ісьці на нас.
Загрымяць усе гарматы
У патрэбны час.

Выдзем дружна мы
змагацца
Пад сьвінцовы град.
Абаронім сваю працу,
Свой савецкі край.

XVIII

8019 (III)

23 - Г А Л Ю Т А Г А —
ДЗЕНЬ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ.

Чырвоная армія сьвяткуе сваю 15-ю гадавіну. Разам з ёю сьвяткуюць гэта сьвята ўсе працоўныя і іх дзеці.

Вялікі і слаўны шлях прайшла наша Чырвоная армія. Яна разьбіла ўсіх сваіх ворагаў і зараз цьвёрда стаіць на варце межаў СССР.

Прывітаньне слаўнай Чырвонай арміі ад піанэраў і анцябрат!

НІКАКІ ЖЫВЕ ЧЫРВОНАЯ АРМІЯ

Г Е Р О І ЧЫРВОНАЙ АРМІІ

М. В. ФРУНЗЕ

Міхаіл Васільевіч Фрунзе стары бальшавік, загартаваны ў рэвалюцыйным змаганьні з царызмам.

Два разы прысуджаў царскі ўрад М. В. Фрунзе да кары сьмерцю, але ён шчасьліва яе ўнікаў. Пасьля Кастрычніцкай рэвалюцыі Фрунзе становіцца адным з самых баявых, здольных і верных салдат і правадыроў рабочае клясы.

Міхаіл Васільевіч зьяўляецца героем усходняга і паўднёвага франтоў. Ён перамог генэралаў Калчака і Ўрангеля. У 1925 г. тав. Фрунзе назначаецца Народным Камісарам па вайсковых і морскіх справах і старшынёю Рэвалюцыйнага Ваеннага Савету СССР.

Памёр тав. Фрунзе ў кастрычніку 1925 г.

У яго асобе партыя страціла свайго лепшага члена, рабочае кляса і армія—свайго правадыра.

СПАКОЙНА І ВЕРНА

У часе змаганьня з Махно тав. Фрунзе ледзь не загінуў праз сваю сьмеласьць і ўпартасьць.

Гэта было ўлетку 1921 г. у Палтаўскай губэрні, каля сяла Рашацілаўка. Тав. Фрунзе тады змагаўся з бандамі Махно.

Штаб Фрунзе знаходзіўся недалёка ад сяла Рашацілаўкі, дзе меліся адбыцца бойкі з Махно. Тут павінны былі знаходзіцца нашы вайсковыя часьці. Жадаючы праверыць, ці выкананы яго загад і самому наглядаць за боем, тав. Фрунзе выяжджае ў Рашацілаўку з двума чырвонаармейцамі.

На кругавідзе ў гэты час відаць быў вайсковы рух. Тав. Фрунзе заўважыў гэта і думаў, што там нашы атрады. Ён спакойна

ўяжджае ў сяло. Тут сустракаецца з вялікім атрадам коннікаў.

— Хто вы?—пытаецца Фрунзэ.

— А вы хто?

Тав. Фрунзэ загадвае пад'ехаць камандзіру. На тав. Фрунзэ настаўляюцца вінтоўкі.

— Стойце, не страляйце, — гэта камандуючы,—крычыць адзін з чырвонаармейцаў, што быў з Фрунзэ. Ён ня верыў яшчэ, што гэта атрад махноўцаў і тут-жа, здаецца, падае забітым.

Пачынаецца шалёная пагоня і абстрэл тав. Фрунзэ, якога выратоўвае ад вернай сьмерці яго конь. Махноўцы адстаюць, але двух з іх вось-вось насцьцігнуць т. Фрунзэ.

Аднак Міхаіл Васільлевіч астаўся спакойным і вытрыманым да канца. Ён зьлез з каня, прыцэліўся і ўлажыў аднаго махноўца, а другі пасля гэтага ўцёк назад.

У той-жа дзень я бачыў тав. Фрунзэ з дзвюма ранами, якія атрымаў ён у часе гэтае сутычкі. Але тав. Фрунзэ спакойна працаваў у сваім вагоне—штабе, даваў загады, як-бы і нічога ня здарылася.

Клімэнт Яфрэмавіч Варашылаў нарадзіўся ў 1881 годзе ў сям'і чыгуначніка. Служыў парабкам у кулака, пастухом у пана, працаваў на шахтах. Пасьля паступіў на ліцейны завод. Быў сьлесарам. В маладых год Клімэнт Яфрэмавіч пазнаў „асялоду“ царскіх турмаў.

У часе грамадзянскай вайны т. Варашылаў камандаваў арміямі.

Пасьля вьмерці М. В. Фрунза тав. Варашылаў заняў яго пасаду.

Ён цяпер зьяўляецца Народным Камісарам Вайсковых і Морскіх спраў і Старшынёю Рэвалюцыйнага Ваеннага Савету СССР.

Перш аб другім, пасьля аб сабе

Як вокам скінуць, віднеецца пустыня беласьнежнай Данской раўніны. Здаецца, што вось ад Батайска да Ростова — плюнуць можна. Але на 7 вёрст ня плюнеш аднак.

А вось гарматы дзень і ноч плююць па станіцы—пасылаюць знарад за знарадам. І раўніна зусім не раўніна, а балота, гразкае, зыбучае, не замярзаючая данская твань.

Праваліўся конь, прапаў казак, — ня выцягнеш. Адразу магіла гатова, зацягне, заплыве.

У Батайску белыя.

Наша конная армія робіць спробы ўзяць Батайск, выбіць адтуль ворага. Але ўзяць Батайск ня так то лёгка.

Невялічкімі часьцямі перапраўляецца армія праз Дон. Вада на аршын паверсе лёду імчыцца ў мора. Перацягваюць праз Дон гарматы.

Белыя засыпаюць знарадамі, ірвуць гранатамі лёд. Падаюць байцы, але другія ідуць.

На рыжым жарабцы едзе ў бой Варашылаў. Знарады кладуцца густа - густа. Прышпорыўшы каня, Варашылаў імчыцца па Доне наперад.

І раптам на вачох тысячы байцоў Варашылаў разам з канём зьнікае пад вадою.

— Братва, сюды—Варашылаў топіцца!

Вынырнуў конь. Тут-жа каля вялізарнай палонкі, па пояс у вадзе, дзiesiąткі байцоў. Яны і ўвагі ня бяруць на візг знарадаў.

Вынырнуў Варашылаў. К яму працягваюцца сотні рук. Выратавалі, і ўжо жартуюць.

— Клім Яфрэмавіч, з лёгкім парам...

Усьміхаецца, а зуб на зуб не пападае. Вада ледзяная.

— Ну, дзякую! Я сам як-небудзь, а вы едзьце, абсушэцесь, вы-ж па шыю мокрыя.

З жартамі, сьмехам паўскаквалі чырво-наармейцы на коняй. Памчаліся даганяць часьці.

— Абсохнем. Аб другіх клапацішся, а сам-жа сухі?

А траіх засталіся, ня пусьцілі Варашылава далей. Паехалі ў горад сушыцца.

С. М. БУДЗЁННЫ

Будзённы—гэта імя, якое наведала жах на ворагаў рэвалюцыі.

Хто-ж такі Будзённы?

Селянін, данскі казак. Ніякай вайскавай адукацыі ў яго ня было, а стаў славутым на ўвесь сьвет за сваё ўмелае камандаваньне.

Невялічкі атрад арганізаваў ён у 1918 г. для барацьбы з ворагамі савецкай улады. А ўвосень 1919 г. у яго было ўжо некалькі дзвояткаў тысяч добрых ваякаў-коньнікаў.

Разам з тав. Варашылавым Будзённы са сваёю коньніцаю разьбіў дзянікінскае войска. А пазьней разьбіў і Ўрангеля.

ПЕРШЫ БАЯВЫ НАЛЁТ

Будзёнаўскі корпус заснаваўся ў лютым 1918 г.

Родная станіца Будзённага занята генэральскімі атрадамі. Будзённы з некалькімі сваякамі хаваецца на суседнім хутары. У іх ёсьць толькі дзьве вінтоўкі, рэвальвэр, шабля ды 50 патронаў.

Крадком прабраўся Будзённы да маткі і даведаўся, што ў станіцы 60 белых казакаў і 200 калмыкоў. У памяшканьні ўправы знаходзіцца 300 арыштаваных сялян. Там і бацька Будзённага. Спачатку было больш, але некаторыя ўжо расстрэлены.

— Трэба вызваліць. Нічога, што нас мала, галоўнае „ура“ мацней крыкнуць і страляць,—сказаў Будзённы.

Падкраліся ўночы. А ў гэты час з управы выводзяць арыштаваных расстрэльваць.

— Ура! Ура! Ура! Бах! Бах! Бах! Ура!

Будзённы да арыштаваных:

— Крычэце „ўра“!

— Ура! Ура!

Страх такі нагналі, што белыя тут-жа разьбегаліся, хто куды.

Вызвалілі арыштаваных, захапілі 4 кулямёты, 100 вінтовак, патроны, коні. Усё, што трэба для атраду. Пасьля злучыліся з другімі атрадамі.

В. І. Ч А П А Е У

Сын беднага селяніна, рэдэвы селдат царскай арміі, ён у Чырвонай арміі стаў правадыром, камандзірам 25 Чырвонасьцяжнай дывізіі.

Да рэвалюцыі Васіль Іванавіч Чапаеў быў няплюмённым. Навучыўшыся пісаць і чытаць, ён з вялікаю ахвотаю накінуўся на кніжкі, дзе апісвалася аб вялікіх вайсковых правадырох.

У Чырвонай арміі Чапаеў паказаў сябе, як эдольны камандаір.

Усе чырвонаармейцы любілі і паважалі свайго правадыра. Яны смела, адважна ішлі за Чапавым, куды той загадваў.

Васіль Іванавіч таксама любіў сваіх чырвонаармейцаў: ён спаў разам з імі, гутарыў, разам з імі змагаўся супроць ворага.

А змагаўся Чапаеў заўсёды па-геройску і памёр ён геройскаю смерцю.

ЯК ЗАГІНУЎ Ч А П А Е Ў

Было гэта ў хмурны асеньні дзень, на высокай гары, на беразе рэчкі Уралу. Белыя акружылі штаб дывізіі з усіх бакоў. Сабраў тады Чапаеў жменьку адважных чырвонаармейцаў і пачаў абараняцца.

Але вось канчаюцца патроны. Страляць няма чым, а белыя ўсё бліжэй ды бліжэй... Жменька адважных чырвонаармейцаў пры-

ціснута да берагу. Падаюць забітыя і раненыя, а Чапаеў усё трымаецца.

Навакол трупы, стогны раненых, а Чапаеў стаіць адзін на высокім беразе і адстрэльваецца... Адна рука ранена, ён выцірае кроў рукавом і ўсё страляе. Але вось апошняя куля выпушчана...

— Цяпер мы захопім яго! — радуюцца ворагі.

Але не! Не на таго нарваліся! Чапаеў скочыў з высокага берагу і быстрыя каламутныя хвалі схавалі яго цела. Так памёр Чапаеў.

Чырвонаармейцы 25-й дывізіі і ўся Чырвоная армія ніколі не забудуць імя Чапаева.

ГЕНЭРАЛАМ ДАЛІ АДПОР

Гэта было ў 1929 годае. Кітайскія генэралы, падкупленыя капіталістамі ўсіх краін, напалі на нашу краіну. Яны захапілі Кітайска-Ўсходнюю чыгунку. Падвезьлі да нашай граніцы войска і распачалі вайну.

Але-ж скоро ўбачылі генэралы, што Савецкі Саюз непераможны. Асобая Далёка-Ўсходняя армія пад камандай тав. БЛЮХЭРА зьмяла ўсіх кітайскіх генэралаў з граніцы, дала ім належны адпор.

Нашы чырвонаармейцы абыходзіліся з кітайскімі рабочымі і сялянамі як з братамі. І прадойныя Кітаю ўбачылі, што не саветы іх ворагі, а генэралы і буржуазія.

КІТАЙСКІ ПІАНЭР

Ноччу кітайскія войскі напалі на нашу станіцу. Чырвонаармейцы далі ім адпор, прагналі далёка ад станіцы.

У бліжэйшым да станіцы горадзе паднялася суматоха. Паліцыя ўцякала. Арыштаваныя скарысталі гэта. Яны вырваліся з турмы на волю. Сярод іх быў хлопчык,

Ён дабег да нашай пазыцыі. Нешта закрычаў і ўлаў вобземлю, нібы цяжкі камень.

Чырвонаармейцы ўзялі яго.

Ён прахапіўся, зірнуў кругом і раптам пачаў сьмяяцца
ды куляцца.

Чырвонаармейцы думалі, што ён страціў розум.
Паклікалі кітайскага перакладчыка. Той пагаварыў з хлоп-
чыкам і расказаў:

— Хлопчыка завуць Лі-Юн-Чжэн. Ён піанэр і за гэта
яго судзілі і пасадзілі ў турму на 8 гадоў. Ён ужо пра-
сядзеў у турме 3 гады. Калі-б ня зьбег, дык яшчэ-б
сядзеў пяць год. Ён хоча ў Маскву.

Яго білі ў турме кожны дзень.

Хлопчык зьняў сарочку. Усё яго цела было ў сінякох
і крывавых плямах.

Чырвонаармейцы ўзялі хлопчыка да сябе.

П Е Р А Б Е Ж Ч Ы К

Пасьля бойкі аднаму кітайскаму салдату ўдалося перабегчы да нас.

Ад слабасьці ён ледзь на нагах трымаўся. Чырвонаармейцы накармілі яго хлебам і кашай. Ён быў вельмі галодны і хлеба не жаваў, а глытаў.

Гэты кітаец—рабочы. Яго, як і тысячы другіх, генэралы паслалі на вайну і сказалі: „Вы павінны біцца з рускімі, рускія хочуць адабраць у нас чыгунку“.

Гэта расказваў нам кітаец праз перакладчыка.

— Але мы не хацелі ваяваць. Мы галодныя і хацелі есьці.

Адзін з нашых камандзіраў падаў кітайцу папяросу. Але той ня браў.

— Чаму-ж ты не бярэш?

Кітаец не адказаў на гэта. Потым, нібы апамятаўшыся, схапіў папяросу і сьлёзы пырснулі з яго вачэй.

— Я верыў... Я... — прашаптаў ён праз плач,—афіцэр нам казаў, што большавікі

вешаюць перабежчыкаў. Дык мы баяліся
пераходзіць да вас.

Камандзір сказаў:

— Калі хочаш, ідзі да сваіх. Ты вольны.

— Ні за што! Там мяне будуць біць
палкамі. Афіцэр мяне загадае расстраляць.
Я не хачу ваяваць. Не праганяйце мяне.

Яго не прагналі.

ЧЫРВОНААРМЕЙЦЫ

Верш П. Броўкі

Трымай нагу ў паходны тант!
Гарніст, іграй, зьвіні!
Мы звонкіх цэхаў, гулкіх шахт,
Палёў сваіх сыны.

Гатовы мы. Сьмялей вядзі,
Таварыш камандзір!
Партыйны лёзунг твой і наш:
— Пад пяцігодкі стройны марш —
а-р-р-ш-ш!

Там пан шарэнгі выстраіў
На нашу галаву

І шабель звон за Віслаю
На Менск і на Маскву.

І на спатканьне вышаў
Ў авечай скуры воўн.
... Узьняліся міністры —
Служані ўладароў,—

Каб мы жылі астачай
Ад панскага стала,
Каб мы ізноў набрачылі,
А лютаваў улан.

Мы маршамі ударных рот
Гатоўнасьць сваю ўзьнімем.
Пільнуй палі, пільнуй завод!
Глядзі за Нёман пільна.

П Е Р А К О П

Далёка ад нас, на беразе Азоўскага мора, ёсьць Перакопскі прысмык. Злучае ён паўвыспу Крым з Эўропаю; шырыня яго розная — ад 7 кілямэтраў да 23-х. Некалі прысмык быў перакопаны канаваю.

У 1920 годзе адбыліся тут вялікія бойкі з генэралам Урангелем. Тры дні бесьперапынна ішла барацьба. Не ўстаяў вораг супроць Чырвонай арміі — пакінуў Крым. Уцёк з рэшткамі свайго войска за мяжу.

У гэтым нарысе апавядаецца пра тыя гераічныя дні, калі Чырвоная армія брала Перакоп.

Глухая асеньняя ноч.

Сёньня прачыталі загад тав. Фрунзэ:

„Чырвоныя байцы фронту!

Для нас настаў час апошняга і рашучага бою.

Кожны павінен выканаць свой абавязак да канца.

Наперад на ворага!“

Чырвоная армія рушыла па высахшым дне Гнілога мора. Вады ня было, але яна магла зьявіцца кожны дзень, кожную гадзіну.

Гэтак і здарылася. Уночы пачаў дзьмуць вецер, і паказалася вада з Азоўскага мора. Пачалася ўпартая барацьба. За чырвоных былі сяляне. Яны кідалі ў мора скруткі саломы, каб запыніць дарогу вадзе.

Уся вёска, ад малога да вялікага, вышла на змаганьне з морам. Яны перакапалі мора, насыпалі вал зямлі. Але вада прасочвалася, паўзла пад ногі байцоў, затапляла вазы.

Калі апошнія часьці ўзышлі на паўвыспу, за імі было ўжо мора. Назад дарогі ня было. Шлях быў толькі наперад. Наперадзе бушаваў агонь ад стральбы белых.

— Товаришы, за мною! — крыкнуў стары камісар палка. —
Каяючая загарожа перарэзана разведчыкамі сёння
ўночы. Наперад!

Чырвоныя байцы кінуліся на ворага. Страляніна ста-
навілася ўсё больш і больш грознай. Кулямёты трашчалі
без перасьціханку.

А 11-га лістапада радыё разносіла па ўсім сьвеце па-
ведамленьне:

„Перакоп узяты. Армія Ёрангеля разьбіта. Гняздо
контр-рэвалюцыі разбурана“.

(З жыцця Заходняй Беларусі)

Апавяданьне Я. З а в а д з к а г а
М а л ю н к і Г. І з м а й л а в а

Бацька Антося быў арыштаваны адразу-ж пасля таго, як паліцыя разогнала дэманстрацыю рабочых.

Цяпер у невяліччай хатцы на самым беразе рэчкі засталіся ўдваіх: Антось і яго меншая, 10-гадовая сястра Анята.

Прышлося старацца цяпер грошай на пражыцьцё ім самім. Антось замяніў бацьку, а Анята—Ангося. Цяпер ужо Антось быў перавозчыкам, Анята-ж зьбірала грошы з пасажыраў.

Ад цямна да цямна перавозілі яны людзей праз рэчку, увесь час паглядаючы ў той бок, куды павялі іх бацьку.

— Ну, калі яго выпусьцяць?—пыталі яны адно ў аднаго.

Аднойчы пад вечар у хату ўвайшоў гаспадар лодкі і заявіў дзецям:

— Ваш бацька памёр у турэмнай бальніцы. Мне трэба здаваць хату і лодку другому. Выбірайцеся адгэтуль куды хочаце.

Загаласіла Анюта на ўсю моц. Нічога ня можа зразумець спачатку Антось. У адзін момант перад ім паўсталі малюнкi арыштў бацькі. Ён добра памятае: ускочылі ў хату жандары з белымі арламі на шапках, арыштавалі бацьку і ўсё пыталіся ў яго:

— Дзе зброя?

— Няма ў мяне, няма,—адказваў бацька.

Тады яны прысталі да Антося. Спачатку ласкава, а пасля з пагрозаю:

— Кажы, дзе зброя?

— Ніякай зброі ў нас няма і ня было.

— Няма, няма!—перадражніў жандар і сьцебануў бізунам Антося.

Задрыжаў Антось, апусьціўся на зямлю ў вугал і шаптаў ад злосьці, ад здушаных у горле сьлёз:

„Хоць забеце, зладзеі... усёроўна ня знойдзеце зброі, бо няма яе ў нас“...

А як выходзілі жандары з хаты з бацькам, Антоська хутка ўскочыў на ногі і, сьціскаючы свае кулакі, закрываў усьлед ім:

— Пачакайце... Ня зброю, а кулю атрымасце!

Прайшло перажытае перад вачыма Антося, зьнікла раптоўна і зноў перад сабою ўбачыў Антось гаспадара.

— А як-жа з грашыма будзе? Ні тата, ні я не атрымлівалі тры месяцы грошай. Усю выручку аддавалі вам.

Зарагатаў на ўсю хату гаспадар:

— На гэта, галубчыкі, забудзьцеся. Для такіх бунтаўшчыкоў, як ваш бацька, няма грошай. Заўтра-ж выбірайцеся з мае хаты,—сказаў нарэшце гаспадар і вышаў.

— Яго хата!.. Яго хата!..—мільгала думка ў галаве Ан-
тося.—Тата яе збудаваў, у ёй дванаццаць гадоў пражылі
мы. Тут мама памерла ў 1920 годзе ад бізуноў жандар-
маў. А цяпер ён гоніць нас: „ідзі, куды хочаш“.

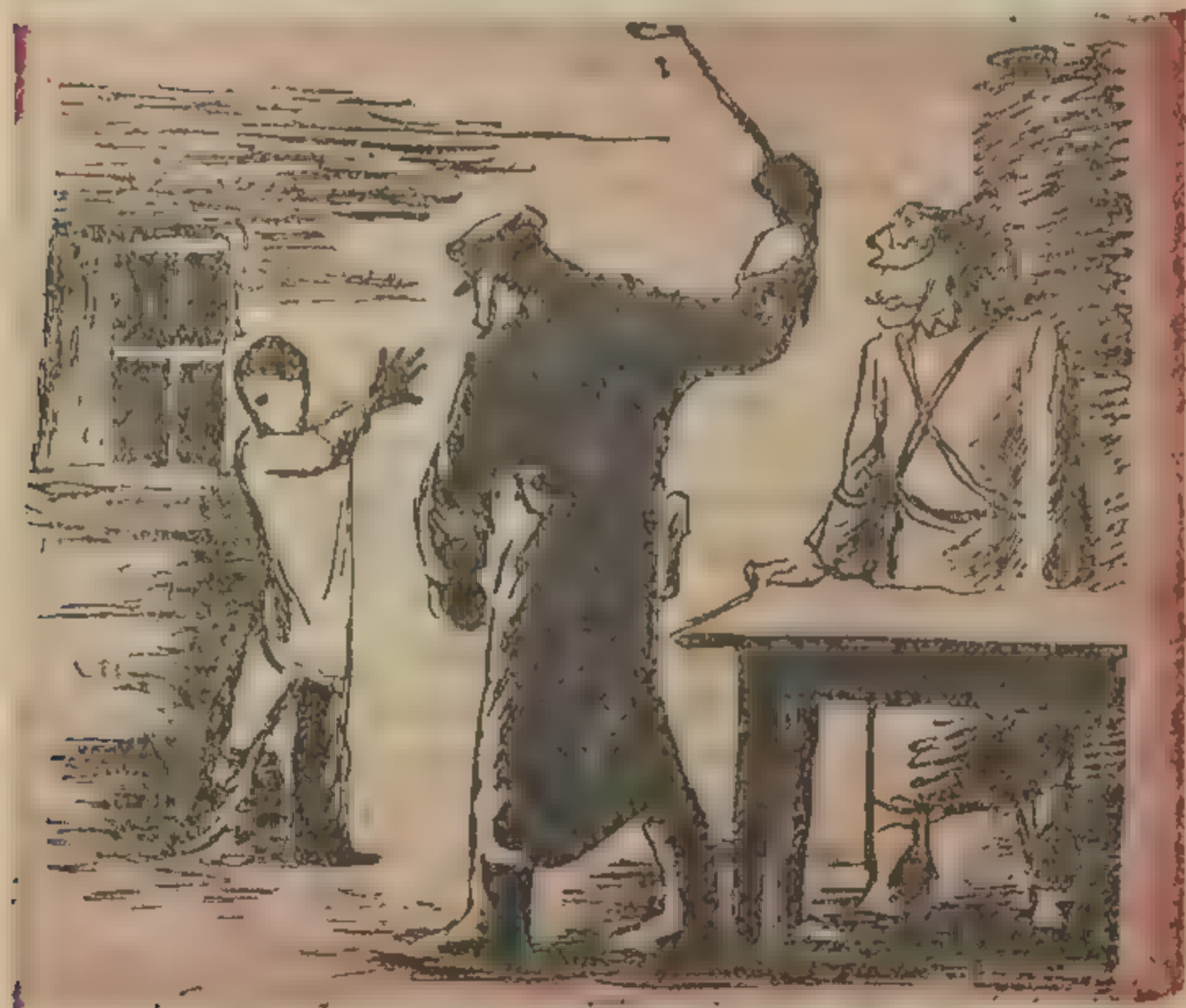
* * *

Увечары зьбіраліся Антось і Анюта ў дарогу да
дзядзькі.

— За два дні зойдзем. Сорак вёрст усяго,—пацяшаў
Антось.

— Добра, што ты дужэйшы, а я змаруся.

— І ты зойдзеш, памаленьку пойдзем.

— Кажы, дзе зброя?

У гэты час пастукаў хтосьці ў вакно. Падышоў Ан-
тось к вакну, чуе голас знадворку. Пазнаў — прышоў
Цімох Саўчанка, які часта заходзіў вечарамі к бацьку і
гаварыў з ім доўга, доўга.

Вышаў Антось на двор.

— Вязі мяне на той бок, толькі як мага скарэй.

— Зараз, пачакайце адну хвілінку.

Антоська скоранька надзеў кафтанік і, схапіўшы
з сьцяны ключ ад лодкі, у момант апынуўся на беразе рэчкі.

— Мяне ловяць гэтыя сабакі, я ўцёк з турмы. Яны
напалі на мой сьлед і напэўна скоро тут будуць. Ты ім
не кажы, што перавозіў мяне, а то яны будуць біць цябе,
а я пастараюся схавацца.

Антось, адвёзшы Саўчанку, прывязаў лодку да
слупа і варочаўся дахаты. Да яго падбегла трох жандараў.

— Ты каго перавозіў? — пачуўся голас жандара над
самай галавой Антося.

— Пасажыра, — бойка адказаў Антось.

— Але хто ён такі? Адкуль ён прышоў? — прыставаў
жандар.

— Я яго ня ведаю, — зманіў тут Антоська.

— Ну дык вязі і нас траіх на той бок. Скарэй толькі!

— Баюся, вецер узьнімаецца, бачыце, які дождж лье.

— Вязі, зараз-жа. Доўга не размаўляй, — ускіпеў адзін
жандар.

Убег Антоська ў хату, узяў брэзэнт, каб накрыць
пасажыраў і пайшоў разам з жандарамі да рэчкі.

Ускочылі жандары ў лодку, укруціліся ў брэзэнт і
прытуліліся адзін да другога.

Улез Антось па пояс у ваду, каб адамкнуць лодку.
Рукі пазяблі, прамок увесь, а дождж лье без перасьці-
ханку. Сьвішча вецер, завывае.]

Корпаецца Антось каля замка, а ў галаве адна думка
не дае супакою: „Утапіць зладзеяў. Утапіць рабаўнікоў“...

— Гэй, ты, скарэй там длубайся! — пачуўся нецярплівы голас з-пад брэзэнт.

Уздрыгануўся Антось і толькі адказаў ім на гэта:

— Гатова.

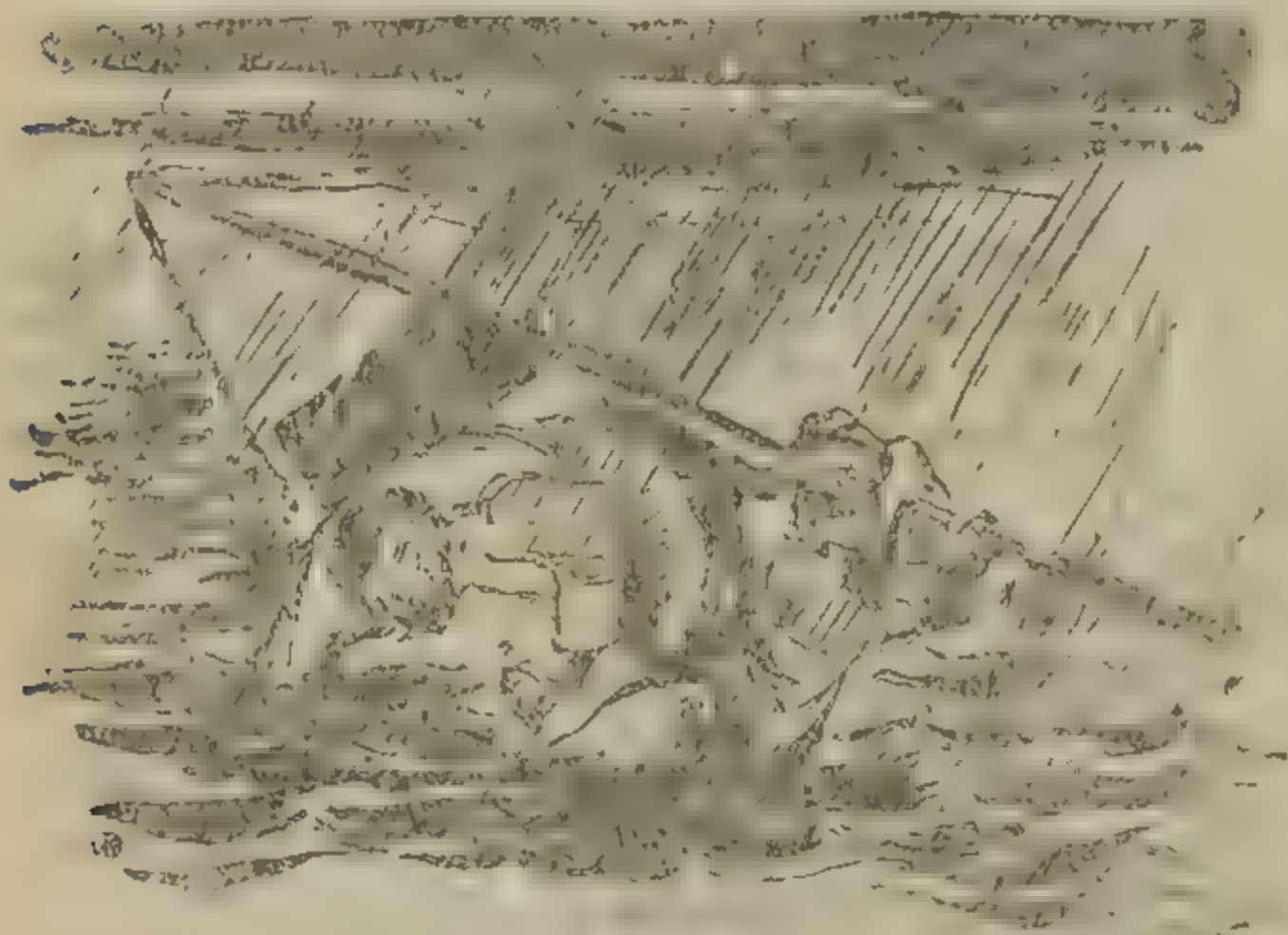
Ён упёрся нагамі ў камень і моцна штурхануў лодку. Памчалася лодка, падхапілі яе хвалі быстрае рэчкі, адагналі на сярэдзіну.

Здагадаліся жандары, скінулі брэзэнт з сябе, нарабілі крыку. Але позна было.

Крутнулася лодка, загойдалася і... кульнулася на бок.

Паглядзеў Антось, упэўніўся ў сваёй помсьце і пабег у хату.

— Ну, Анюта, цяпер бяжэм адгэтуль. За тату і маму я адпомсьціў. І з гаспадара грошы сыскаў: ня ўбачыць ён больш сваёй лодкі.

Загойдалася лодка і... кульнулася на бок.

Even Beneath the
earth is a paradise
with Christ

У буржуальных краінах дэ'ячця праца ўжываецца ня толькі на заводах, але і пад зямлёй.. у шахтах. Такое катар' нае жыццё малых нявольнікаў буржуаля і папы мучыць за 'рвй'. Аб гэтым гавораць разьнёшаныя пры ўваходзе ў шахты плакаты.

С А М А Л Ё Т

Ты хочаш мець самалёт?—зрабі вось што:

Вазьмі паленца даўжынёю 30 сантымэтраў, а таўшчынёю—7-8. Ляпш за ўсё, калі знойдзеш ножку ад паломанай табурэткі. Потым абстружы, каб вышла такая фігура (глядзі мал. 1). Верх фігуры павінен быць плоскім, а бакі і шыя закругленымі. Гэта будзе корпус самалёту.

8 фанэры выпілуй даўго пласцінкі па 30 сантым. даўжынёю і 7 шырынёю. Гэта будуць крыльлі (малюнак 2).

Вазьмі палку таўшчынёю $\frac{1}{2}$ сантымэтра і зрабі кіёчкі: два па 5 сантым. даўжынёю, а адзін—9.

Цяпер з фанэры выпілуй два колцы шырынёю па 4 сантым. у папярочніку, пракруці ў іх дзіркі. Надзець колцы на большы кіёчак, каб яны круціліся, і прымацуй да гэтага кіёчка меншыя кіёчкі (глядзі мал. 3).

Канцы кіёчкаў прымацуй да корпуса самалёту (мал. 4).

8 фанэры выраж прапэлэр, 9 сантым. даўжынёю (мал. 5).

Выраж таксама з фанэры хвост самалёту, даўжынёю 9 сантым. (мал. 6).

Цяпер цвёркамі прыбі крыльлі да корпуса самалёту. Прыбі зверху і знізу адно насупроць другога.

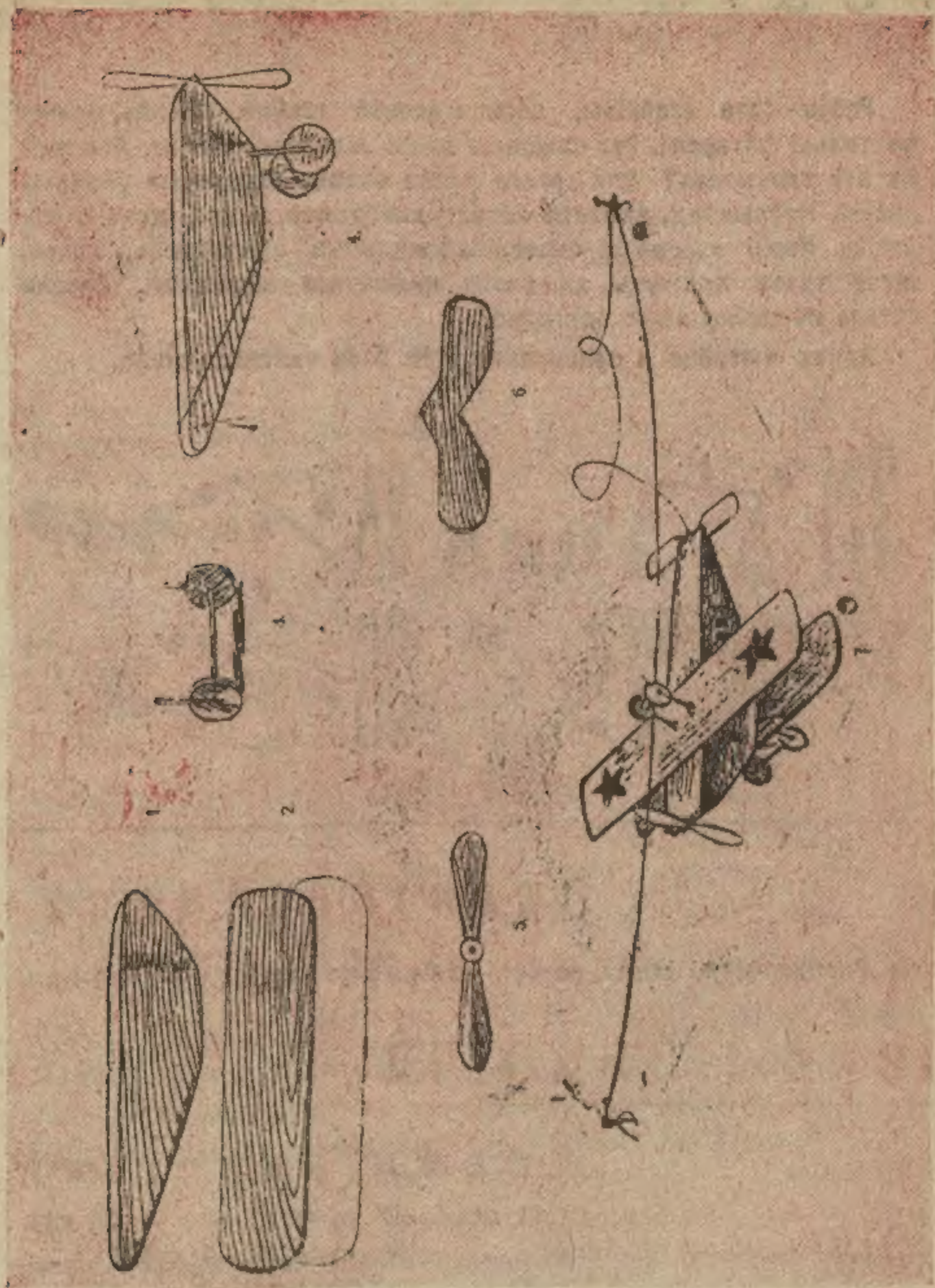
Прапэлэр прыбі (ня шчыльна, каб ён круціўся) сьпераду да корпуса, а хвост—на канцы.

Калі ўсё зробіш гэта — самалёт гатоў (мал. 7). Можаш яго цяпер пафарбаваць, намалюваць нумар, зорку, вокны кабінкі.

Калі хочаш, каб твой самалёт лётаў, зрабі вось што:

Пасярэдаіне верхняга крыла ўбі два цвёркі без галолак, сагну іх і надзець шпульку ад нітак, каб яна круцілася.

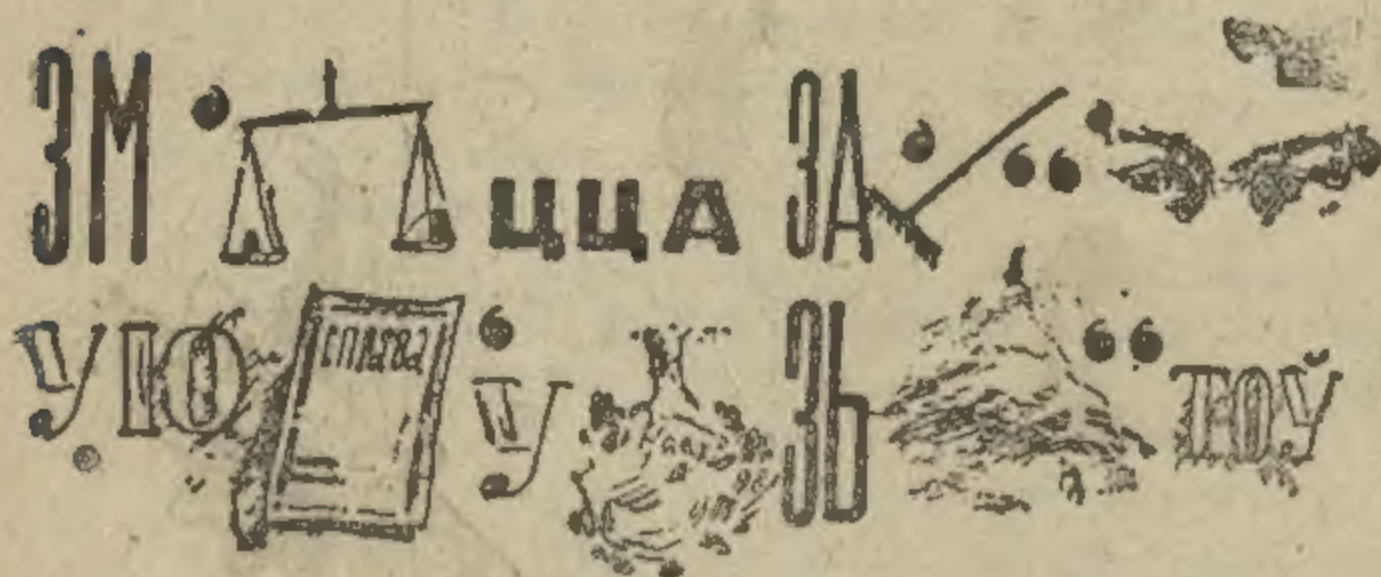
На дварэ прывяжы да двух кійкоў дрот: адзін канец вышэй, а другі ніжэй. Самалёт павесь на дрот, як паказана на мал. 7. За хвост самалёту прывяжы вяроўку, каб зноў прыцягнуць яго пасля спуску з ніжэйшага канца ў вышэйшы, дзе будзеш стаяць сам.

Р Э Б У С

Рэбус—гэта асаблівы, цікавы спосаб пісьма. Пісаць можна ня толькі літарамі. Тут напісаны адзін планэрскі лёзунг. Але які? Як яго прачытаць? Для гэтага трэба ведаць некаторыя ўмоўныя значкі. Напрыклад, замест слова, альбо часткі яго, даецца малюнак. Коскі справа ці зьлева ад малюнка паказваюць, колькі літар трэба адкінуць ад слова, напісанага малюнкам. Апрача гэтага патрэбна яшчэ здагадка.

Адказ чытайце і правярайце ў № 5 за сакзавік месяц.

Падпісвайцеся

на 2-хтыднёвую ілюстраваную акцлябрацкую часопісь

іскры ільліча

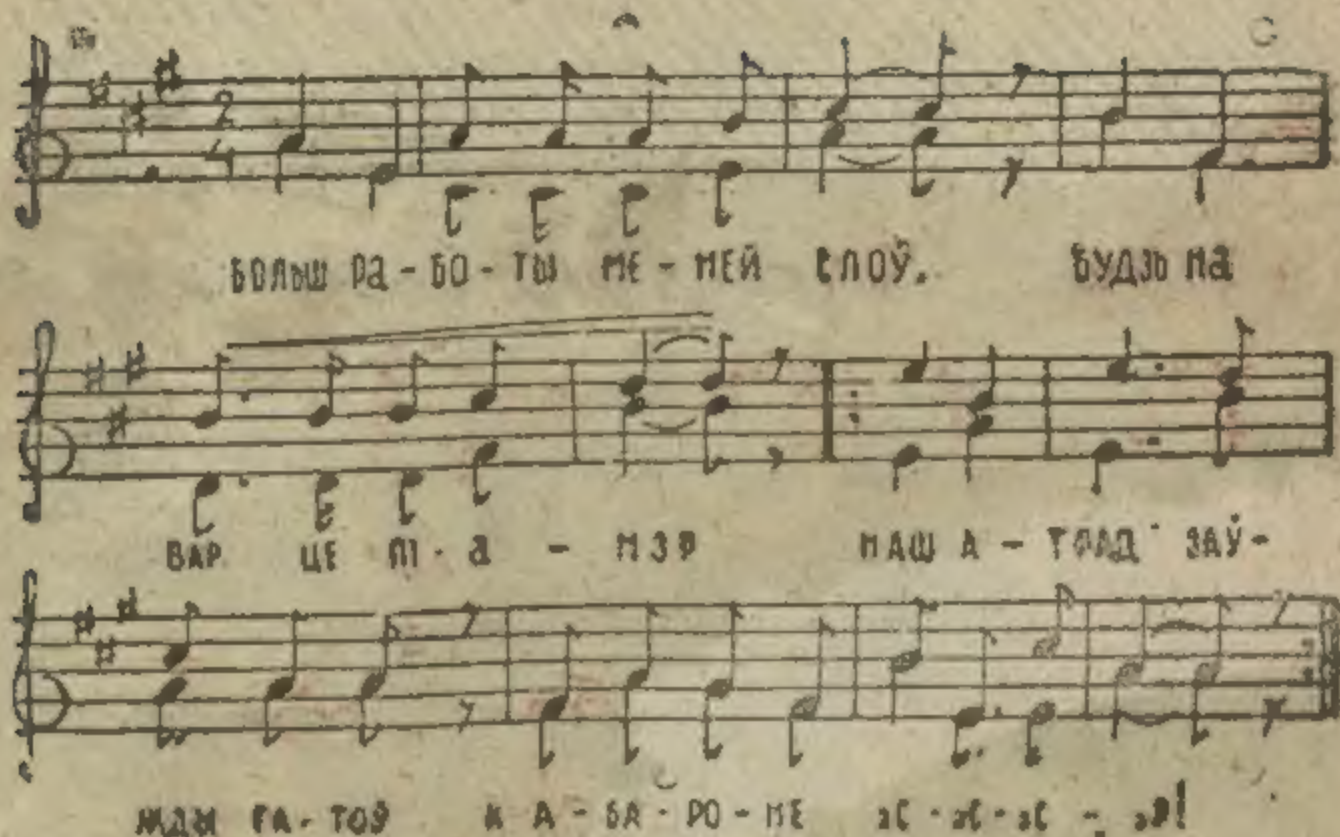
У М О В Ы П А Д П І С К І:

на 1 месяц (2 нумары) —	35 кап.
„ 3 „ (6 нумароў) —	1 руб. 05 „
„ 6 „ (12 нумароў) —	2 „ 10 „
„ 1 год (24 нумары) —	4 „ 20 „

ПАДПІСКУ ЗДАВАЙЦЕ НА ПОШТУ І ЛІСТАНОЎЦАМ

БУДЗЬ НА ВАРЦЕ

ЦЬВЕРДА, У НОГУ

Больш работы, меней слоў!
Будзь на варце, піанэрі!
Наш атрад заўжды гатоў
К абароне эС-эС-эС-эР
(2 разы).

Пройдзе час, і кожны з нас
Стане межы вяртаваць,
Каб савецкі вольны край
Мог і жыць, і будаваць
(2 разы).

Каб вінтоўку, кулямёт
Добра ведаць, добра знаць,
Мы вайсковыя гурткі
Будзем, дзеці, утвараць!
(2 разы)

Больш работы, меней слоў!
Будзь на варце, піанэрі!
Наш атрад заўжды гатоў
К абароне эС-эС-эС-эР
(2 разы)

ВЫДАВЕЦТВА ЦК ЛКСМБ
„Чырвоная змена“

Рэдактар—А. Якімовіч.

Друкарня імя Сталіна

Зак. № 537.

5680 экз.

Мейгарліт № 1440

299¹⁰⁰

299

299¹⁰⁰

1511 299